

Fråga om en kroninspektörs uppdrag som god man och förvaltare var en otillåten bisyssla enligt lagen om offentlig anställning.

Postadress
Box 2018
103 11 STOCKHOLM
Besöksadress
Stora Nygatan 2 A och B

Telefon
08-617 66 00
Telefax
08-617 66 15
kansliet@arbetsdomstolen.se
www.arbetsdomstolen.se

Expeditionstid
Måndag-fredag
09.00-12.00
13.00-15.00

ARBETSDOMSTOLEN

DOM
2014-06-11
StockholmDom nr 45/14
Mål nr A 95/12

KÄRANDE

Fackförbundet ST, Box 5308, 102 47 Stockholm
Ombud: förbundsjuristen Anders Hult, adress som ovan

SVARANDE

Staten genom Arbetsgivarverket, Box 3267, 103 65 Stockholm
Ombud: arbetsrättsjuristen Brita Hybbinette, adress som ovan

SAKEN

bisyssla

Bakgrund och yrkanden m.m.

Mellan staten och Fackförbundet ST (förbundet) gäller kollektivavtal.

Enligt 7 § lagen (1994:260) om offentlig anställning (LOA) får en arbetstagare inte ha någon anställning eller något uppdrag eller utöva någon verksamhet som kan rubba förtroendet för hans eller någon annan arbetstagares opartiskhet i arbetet eller som kan skada myndighetens anseende. En arbetsgivare ska besluta att en arbetstagare som har eller avser att åta sig en sådan bisyssla ska upphöra med eller inte åta sig bisysslan (7 c § LOA).

P-A.E., som är medlem i förbundet, är anställd hos Kronofogdemyndigheten som kronoinspektör i Jönköping. Han har ett flertal uppdrag som god man och förvaltare. Kronofogdemyndigheten har anmodat P-A.E. att lämna en redogörelse för sina bisysslor. Efter att P-A.E. inkommit med en sådan redogörelse beslutade Kronofogdemyndigheten den 5 april 2012 att P-A.E. ska upphöra med bisysslorna så snart som möjligt.

Parterna är oense om bisysslorna är tillåtna enligt 7 § LOA.

Förbundet har väckt talan mot staten och yrkat att Arbetsdomstolen ska upphäva Kronofogdemyndighetens beslut av den 5 april 2012 rörande P-A.E. i ärende 832 8822-12/239.

Staten har bestritt förbundets talan.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

Arbetsdomstolen har i beslut den 30 maj 2012 förordnat att Kronofogdemyndighetens ovan nämnda beslut för tiden fram till dess att ett lagakraftägande avgörande föreligger tills vidare inte ska gälla.

Till utveckling av talan har parterna anfört i huvudsak följande.

Staten

Grunden för talan

P-A.E:s bisyssla som god man och förvaltare kan rubba förtroendet för hans opartiskhet i arbetet eller skada Kronofogdemyndighetens anseende. Bisyslan är därför inte tillåten enligt 7 § LOA.

Kronofogdemyndighetens riktlinjer

Arbetsgivaren är skyldig att förbjuda bisyssla som är förtroendskadlig (7 c § LOA). Detta gäller oavsett hur länge den pågått och oavsett tidigare bedömning av bisyslan. Arbetsgivaren ska också informera arbetstagarna om vilka slags förhållanden som kan göra en bisyssla otillåten (7 a § LOA).

Av förarbetena framgår visserligen att uppdrag på grund av domstols förordnande enligt föräldrabalken mindre ofta torde omfattas av förbudet om förtroendskadliga bisysslor. Det framgår emellertid också av förarbetena att särskild försiktighet bör iakttas beträffande bisysslor som kan påverka allmänhetens förtroende för tjänstemän eller myndigheter som har maktutövande eller rättsvårdande uppgifter, däribland utmätningsmän. För sådana tjänstemän torde anställning hos enskild i stor utsträckning vara förbjuden, men även enskilda uppdrag med rättslig anknytning kan för deras del ofta vara otillåtna (prop. 1970:72 s. 75 f.). Även om det är tingsrätten som beslutar om god man och förvaltare får ett sådant uppdrag anses utgöra sådant enskilt uppdrag med rättslig anknytning eftersom det innebär rättsliga åtaganden i förhållande till enskild. Särskild försiktighet bör iakttas när myndigheten har uppgifter som innebär myndighetsutövning och arbetstagarens eget intresse för att åta sig en bisyssla kan då endast undantagsvis medföra att en något högre risk för förtroendskada kan godtas (se SOU 2000:80 s. 166 och 169).

Kronofogdemyndigheten antog 2011 nya riktlinjer om bisyssla som bl.a. god man och förvaltare. I riktlinjerna anges bl.a. följande.

”Risk för förtroendskada finns om du har uppdrag som god man och uppdrag som förvaltare. Ett uppdrag som god man eller förvaltare försätter huvudmannen i ett direkt beroendeförhållande till sin uppdragstagare. Huvudmannens ekonomiska situation kan komma att rubbas helt eller delvis när eller om, uppdragstagaren inte utför sina åtaganden på ett korrekt sätt. Ur Kronofogdemyndighetens perspektiv skulle innehav av ett eller flera uppdrag som god man eller förvaltare kunna medföra risker för att rubba allmänhetens förtroende för Kronofogdemyndigheten. Eftersom beskaffenheten av både myndighetens och den anställdes arbetsuppgifter har stor betydelse för bedömningen av vilken risk för förtroendskada som är acceptabel, kommer dock varje anmälan om innehav av uppdrag som god man att prövas individuellt i vanlig ordning. En generösare bedömning görs om huvudmannen är en nära anhörig.”

P-A.E:s arbete och bisysslor

P-A.E. har i sin anställning som kronoinspektör långtgående befogenheter att fatta myndighetsbeslut. Han handlägger ärenden om utmätning av obetalda skulder, verkställighet av betalningsanspråk, avhysningar och annan handräckning. P-A.E. får i sitt arbete del av känsliga uppgifter om enskilda personer och näringsidkare. P-A.E. har tillgång till samtliga datasystem inom Kronofogdemyndigheten. Merparten av uppgifterna i dessa databaser omfattas av sekretess. Arbetet ska präglas av opartiskhet gentemot såväl borgenärer som gäldenärer. I detta ligger ett krav på att en kronoinspektör inte får dra fördel av sin statliga anställning i sin privata verksamhet.

Det är inte, som förbundet påstår, vanligt att anställda hos Kronofogdemyndigheten har uppdrag som god man och förvaltare.

P-A.E. var när det aktuella beslutet meddelades god man åt 13 huvudmän. Han har nu uppdrag för tolv huvudmän. Bisysstjänsten ger en inkomst om 50 000–100 000 kr per år. Huvudmännen bor runtom i landet, men främst i Eksjötrakten där P-A.E. själv bor.

Bisysstjänsten är förtroendeskadlig

P-A.E. har kvalificerade arbetsuppgifter på Kronofogdemyndigheten och ägnar sig åt myndighetsutövning i betydande omfattning varför särskild försiktighet måste iakttas i detta fall. Det är fråga om ett stort antal uppdrag som pågår kontinuerligt och bisysstjänsten är av kvalificerat slag. Han får även en personlig kontakt med huvudmannen.

Bisysstjänsten har beröringspunkter med Kronofogdemyndighetens verksamhet. Om huvudmannen skulle bli föremål för Kronofogdemyndighetens handläggning är P-A.E. skyldig att tillvarata huvudmannens intresse. Som kronoinspektör måste han däremot vara opartisk och bevaka borgenärernas intresse. I detta ligger att P-A.E. ska undersöka och kräva in hemliga uppgifter från andra myndigheter samt fatta beslut som eventuellt går huvudmannen emot. Även om det är en liten risk att en sådan situation skulle uppstå finns det en risk för att allmänheten ifrågasätter om P-A.E. och hans kollegor, och därmed även Kronofogdemyndigheten, kan hantera hemlig information, eventuell delgivning och/eller utmätning avseende huvudmannens tillgångar på ett objektivt och sakligt sätt. P-A.E. får i sin anställning tillgång till sekretessbelagd information som inte får ligga till grund för annan verksamhet än vad den är avsedd för.

Det är inte möjligt för enskilda att få information om och insyn i om en viss handläggare på Kronofogdemyndigheten har uppdrag som god man eller förvaltare. Allmänheten måste kunna förlita sig på att Kronofogdemyndighetens handläggare inte har några beröringspunkter med borgenärer eller gäldenärer, åtminstone inte i ekonomiska eller rättsliga hänseenden, än de rent professionella.

Kronofogdemyndigheten kan inte kontrollera vilka uppdrag P-A.E. åtar sig. Myndigheten kan inte heller kontrollera uppdragens tidsåtgång eller svårighetsgrad eller få insyn i bisysslans ekonomiska betydelse för P-A.E. Det är mot denna bakgrund som det stränga förbudet måste ses. Allmänheten ska inte behöva förlita sig på den enskilde arbetstagarens goda omdöme.

Om P-A.E. i sin roll som god man och förvaltare skulle vidta felaktiga åtgärder finns det en risk för att detta agerande förknippas med Kronofogdemyndigheten. En förtroendeskada kan uppstå på felaktiga grunder, t.ex. på grund av rykten via sociala medier och medias granskning.

Jävsreglerna är inte tillräckliga för att förhindra risken för förtroendeskada. De är relativt snäva och tar enbart sikte på enskilda fall. Jävsreglerna och bisyssle-reglerna kompletterar varandra och utgör en helhet tillsammans i syfte att bibehålla allmänhetens förtroende för den offentliga förvaltningen.

P-A.E. har inte anfört några personliga skäl som medför att bisysslan kan tillåtas. P-A.E. har dessutom alltså för många uppdrag för att de ska kunna godtas som bisyssla.

Staten har inte bara att utgå ifrån de faktiska omständigheterna som rör P-A.E. och hur just hans uppdrag kan uppfattas utan även utifrån hur bisysslan i allmänhet kan uppfattas.

Ett inkassoärende

Den 11 januari 2012 inkom en ansökan om betalningsföreläggande till Kronofogdemyndigheten som rörde en person för vilken P-A.E. är god man. Ansökan gjordes av ett inkassobolag och avsåg en fordran om 2 489 kr. Fakturan var adresserad till P-A.E:s hemadress, dit P-A.E. hade ställt huvudmannens post. Enligt P-A.E. hade han ingen kännedom om skulden innan han fick del av betalningsföreläggandet. Han säger sig inte ha mottagit vare sig faktura, betalningspåminnelse eller kravbrev från inkassoföretaget. När P-A.E. delgavs betalningsföreläggandet betalade han beloppet och bestred föreläggandet. P-A.E. hävdar att fallet är unikt för honom.

P-A.E. har berättat om händelsen först efter förfrågan från Arbetsgivarverket. Det kan inte uteslutas att P-A.E. missat att betala räkningen. Som kronoinspektör är P-A.E. exekutiv i de system där det finns uppgifter om ansökningar om betalningsföreläggande. Ärendet avslutades i samband med att skulden betalades. Det går därför inte att ta reda på vem som gjort slagningar i det aktuella ärendet. Staten påstår inte att P-A.E. de facto utnyttjat sin ställning som kronoinspektör, i syfte att tillvarata sin huvudmans intressen, men konstaterar att risken i vart fall fanns vid den aktuella tidpunkten.

Staten kan alltså endast förlita sig på förbundets uppgifter. Enda sättet att undvika att utomstående ens ska kunna misstänka att en kronoinspektör, tillika god man, gör slagningar på sin huvudman i Kronofogdemyndighetens data-

system, med möjlighet att också göra korrigeringar, är således att arbetsgivaren förbjuder bisysslan.

Förbundet

Grunden för talan

P-A.E:s bisyssla som god man och förvaltare kan inte rubba förtroendet för hans opartiskhet i arbetet eller skada Kronofogdemyndighetens anseende. Det föreligger inte någon konkret risk för förtroendeskada. Även om det skulle finnas en sådan är den så pass låg att den bör tålas av arbetsgivaren. Bisysslan är därför inte otillåten enligt 7 § LOA.

P-A.E:s arbete och bisysslor

P-A.E. har varit anställd hos Kronofogdemyndigheten sedan 1976 med ett avbrott under 1987–1993, då han hade en annan anställning. Han har haft förordnanden som god man och förvaltare sedan 1991, vilket myndigheten haft kännedom om sedan 1993. Kronofogdemyndigheten har aldrig ifrågasatt hans opartiskhet eller att han inte skulle följa gällande regler om jäv och sekretess. Han har som mest haft 20 förordnanden samtidigt, men har idag sju uppdrag. Den totala tidsåtgången för uppdragen uppskattar han till 5–10 timmar per månad.

Han vill genom uppdragen göra en samhällsinsats och ha en meningsfull fritidssyssla. Hans privatekonomi är god och han är inte beroende av inkomsten från bisysslan. År 2011 fick han 80 000 kr i arvode, vilket motsvarar ungefär 6 500 kr per uppdrag. Alla hans huvudmän har ordnad ekonomi och risken är liten att de skulle bli föremål för Kronofogdemyndighetens handläggning. Det är riktigt att han kan se vilka som har skulder registrerade hos Kronofogdemyndigheten, men det är sådan information som alla kan få del av.

Bisysslan är inte förtroendeskadlig

Det är förhållandevis vanligt att anställda hos Kronofogdemyndigheten har uppdrag som förvaltare och/eller god man. I början av 2011 fick förbundet kännedom om att Kronofogdemyndigheten ansåg att uppdragen kunde vara förtroendeskadliga. Myndigheten ansåg då att en bedömning skulle göras från fall till fall.

Det ligger i samhällets intresse att personer med särskild kompetens som är väl skickade för uppgiften åtar sig uppdrag som god man och förvaltare. Uppdraget kräver ansvarsfullhet, kompetens och engagemang.

Förbundet kan inte dela statens uppfattning att uppdrag som god man och förvaltare utgör enskilda uppdrag med rättslig anknytning. Det saknas därför anledning att iaktta särskild försiktighet vid bedömningen om bisysslan är förtroendeskadlig.

P-A.E. kan inte dra fördel av sin anställning vid utövandet av bisysslan. Det är riktigt att han i tjänsten får del av känsliga uppgifter, men det har ingen påverkan på hur han sköter sina uppdrag.

Risken för intressekonflikter mellan P-A.E:s anställning och hans bisyssla är liten. Hans uppdrag som god man och förvaltare syftar till att huvudmännen inte ska bli föremål för Kronofogdemyndighetens handläggning, men om de likväl skulle bli det är det möjligt för en icke jävig tjänsteman att handlägga det ärendet.

P-A.E. och hans kollegor är vana vid att hantera känslig information och de känner väl till jävsbestämmelserna. För att förtroendeskada ska uppstå krävs att den anställde gör sig skyldig till sekretessbrott. Det finns inga skäl att anta att P-A.E. inte skulle sköta sina åligganden. Den riskbedömning som ska göras kan inte ske med utgångspunkt i att arbetstagare ska begå lagbrott eller på annat sätt missköta sitt arbete.

Inkassoärendet

De faktiska omständigheterna som lämnats av staten såvitt avser det av staten åberopade inkassoärendet är riktiga. P-A.E. hade inte sett fakturan innan ärendet om betalningsföreläggande aktualiserades. Orsaken till det har inte gått att utröna. Så snart P-A.E. fick fakturan såg han till att den betalades. Något liknande har aldrig tidigare hänt för P-A.E:s del.

Det är riktigt att P-A.E. inte tagit upp denna fråga med arbetsgivaren. Han, liksom förbundet, har svårt att se vad saken har för rättslig relevans. Förbundet har under tvisteförhandlingarna uppgett att P-A.E. inte själv har gjort några otillåtna slagningar eller något annat olagligt eller otillåtet i ärendet. Staten har inte skäl att ifrågasätta denna uppgift.

Domskäl

Tvisten

Frågan i målet är om P-A.E:s uppdrag som god man och förvaltare är ägnat att rubba förtroendet för hans opartiskhet i arbetet eller kan skada Kronofogdemyndighetens anseende. Staten har gjort gällande att så är fallet medan förbundet har bestritt detta.

Målet har med stöd av 4 kap. 10 § tredje stycket arbetstvistlagen avgjorts utan huvudförhandling.

Rättsliga utgångspunkter

Lagen om offentlig anställning innehåller bestämmelser om förtroendeskadliga bisysslor för bl.a. statligt anställda. Enligt 7 § LOA får en arbetstagare inte ha någon anställning eller något uppdrag eller utöva någon verksamhet som kan rubba förtroendet för hans eller någon annan arbetstagares opartiskhet i arbetet

eller som kan skada myndighetens anseende. Bestämmelsen fick väsentligen sin utformning 1970 genom ändringar i 1965 års statstjänstemannalag, vilka sedermera har förts över till 1976 års och 1994 års lagar om offentlig anställning.

År 2001 gjordes reglerna tillämpliga även för arbetstagare hos kommuner och landsting. Samtidigt infördes vissa regler som syftade till att skärpa kontrollsystemet för förtroendeskadliga bisysslor (prop. 2000/01:147). Bland annat ska arbetsgivaren på lämpligt sätt informera arbetstagarna om vilka slags förhållanden som kan göra en bisyssla otillåten (7 a § LOA). Om arbetsgivaren begär det ska arbetstagaren lämna de uppgifter som behövs för att arbetsgivaren ska kunna bedöma arbetstagarens bisysslor (7 b § LOA). Vidare ska en arbetsgivare besluta att en arbetstagare som har eller avser att åta sig en bisyssla som inte är förenlig med 7 § ska upphöra med eller inte åta sig bisysslan. Beslutet ska vara skriftligt och innehålla en motivering (7 c § LOA).

Förarbetena till 1970 års lagändringar innehåller allmänna riktlinjer för hur prövningen av om en bisyssla är förtroendeskadlig enligt 7 § LOA ska gå till (se SOU 1969:6 och prop. 1970:72, vars innehåll redovisas i bl.a. AD 2011 nr 83 och AD 1989 nr 123). Arbetsdomstolen har tillämpat bestämmelsen i ett flertal mål (se AD 2011 nr 83, AD 2005 nr 55, AD 2004 nr 108, AD 2000 nr 116, AD 1999 nr 106, AD 1991 nr 99 och AD 1989 nr 123). Av förarbetena och Arbetsdomstolens praxis framgår i korthet följande.

Regleringen om förtroendeskadliga bisysslor syftar till att upprätthålla allmänhetens förtroende för myndigheternas opartiskhet och är avsedd att tillgodose det allmänna intresset av saklighet och opartiskhet i utövandet av offentlig verksamhet (prop. 2000/01:147 s. 10). Det är inte nödvändigt att allmänhetens förtroende för tjänstemannen eller myndigheten i verkligheten har rubbats eller ens att något har inträffat som är ägnat att sätta allmänhetens tilltro på spel. Det kan vara tillräckligt att förtroendet kan undergrävas på grund av bisysslans blotta existens.

Frågan om en bisyssla är förtroendeskadlig eller inte ska avgöras efter en samlad bedömning av de omständigheter i det enskilda fallet som kan ha betydelse för att bevara allmänhetens förtroende för myndighetens opartiskhet. Tillåtligheten bedöms med hänsyn till risken för förtroendeskada. I första hand är prövningen inriktad mot att bedöma graden av risk för förtroendeskada. Vidare bedöms om graden av risk för förtroendeskada är försvarlig.

Vid den samlade bedömningen har arten av myndighetens verksamhet stor betydelse. Om myndigheten t.ex. har typiskt maktutövande funktioner kan bara förhållandevis små risker för förtroendeskada accepteras. Vidare beaktas arbetstagarens ställning och arbetsuppgifter. Om arbetstagaren i huvudsysslan har mer kvalificerade uppgifter kan redan en förhållandevis låg risk för konflikter mellan bisysslan och huvudsysslan vara tillräcklig för att arbetstagaren ska avstå från bisysslan. Även bisysslans omfattning och beskaffenhet har betydelse för bedömningen. Detta inbegriper även vem som är huvudman eller avnämare till den verksamhet som bisysslan avser. En annan omständighet som har stor betydelse är vilka beröringspunkter och intressekonflikter som finns mellan

myndigheten och bisysslan. Vidare beaktas bisysslans betydelse för arbetstagaren personligen. Om arbetstagaren har ett starkt personligt intresse för att utföra en viss bisyssla är detta något som talar för att något större risker för förtroendeskada bör accepteras. Som exempel har nämnts bisysslor som är uttryck för en arbetstagares ideella intressen, t.ex. socialvårdande eller annars välgörande verksamhet. Däremot anses inte intresset att bedriva näringsverksamhet i förvärvssyfte tala för att risker för förtroendeskada ska accepteras. Tvärtom uttalades i förarbetena att bisysslor som ger arbetstagaren eller honom närstående fördelar av ekonomisk art kan vara mer riskfylld än om sådana fördelar inte är förbundna med bisysslan. Det förhållandet att det finns allmänna intressen för att bisysslan utförs kan däremot tala för att en relativt sett högre risk för förtroendeskada måste accepteras (AD 2011 nr 83 och AD 2004 nr 108).

Det bör erinras om att frågor om arbetshindrande bisysslor och s.k. konkurrensbisysslor inte regleras i LOA utan i kollektivavtal.

Är P-A.E:s bisyssla förenlig med 7 § LOA?

Kronofogdemyndighetens verksamhet innefattar myndighetsutövning med stor betydelse för enskilda. Det måste därför ställas höga krav på att allmänhetens förtroende för myndighetens opartiskhet kan upprätthållas. P-A.E. är anställd som kronoinspektör. I hans arbetsuppgifter ingår att handlägga ärenden om utmätning av obetalda skulder, verkställighet av betalningsanspråk, avhysningar och annan handräckning. Mot bakgrund härav är riskgraden för förtroendeskada på grund av bisysslor hög när det gäller kronoinspektörer, och endast förhållandevis små risker för förtroendeskada bör accepteras vid tillämpningen av 7 § LOA.

God man och förvaltare utses bl.a. om någon på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person. Gode mäns och förvaltares uppdrag är i korthet att bevaka rätten för de personer som de företräder, förvalta deras tillgångar och sörja för deras person. God man och förvaltare utses av tingsrätten. Den som förordnas ska vara rättrådig, erfaren och i övrigt lämplig. Gode mäns och förvaltares verksamhet står under överförmyndarens tillsyn.

Att personer som på grund av sjukdom eller hög ålder inte klarar av att sköta sina egna angelägenheter får hjälp med detta är en viktig del i det svenska välfärdssamhället. Gode män och förvaltare fyller här en viktig funktion. Det är därför utifrån allmänna utgångspunkter angeläget att samhället kan rekrytera tillräckligt många och kompetenta gode män och förvaltare. Regeringen har också nyligen lagt fram ett lagförslag som syftar till att säkerställa att det fortsättningsvis går att rekrytera lämpliga gode män och förvaltare i tillräcklig omfattning (se prop. 2013/14:225). Det samhälleliga intresset av tillgång till lämpliga gode män och förvaltare talar för att bisysslan bör tillåtas även om det föreligger vissa risker för förtroendeskada. För Arbetsdomstolen framstår kronoinspektörer, med den kunskap om ekonomisk förvaltning och krav på

redlighet och integritet som anställningen förutsätter, som typiskt sett väl lämpade för uppdrag som god man och förvaltare.

Av det föregående har alltså framgått, å ena sidan, att Kronofogdemyndighetens verksamhet är sådan att endast förhållandevis små risker för förtroendeskada bör få accepteras och, å andra sidan, att det allmänna intresset av tillgång till lämpliga gode män och förvaltare talar för att en relativt högre risk för förtroendeskada måste accepteras. Av praxis och förarbeten framgår att en samlad bedömning av risken för förtroendeskada och den försvarliga riskgraden ska göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.

P-A.E. har sedan lång tid uppdrag som god man och förvaltare. Han hade, när Kronofogdemyndigheten fattade sitt beslut, 13 uppdrag. Antalet uppdrag har sedan dess sjunkit. Enligt förbundet tar uppdragen 5–10 timmar per månad. År 2011 fick han 80 000 kr i arvode för uppdragen.

Staten har i huvudsak framhållit följande beröringspunkter och intressekonflikter mellan P-A.E:s anställning hos Kronofogdemyndigheten och hans uppdrag som god man och förvaltare. P-A.E. ska i sin anställning vara opartisk medan han ska vara partisk i förhållande till sina huvudmän. En intressekonflikt skulle uppstå om någon av P-A.E:s huvudmän skulle bli föremål för Kronofogdemyndighetens handläggning. En av hans huvudmän har också vid ett tillfälle varit föremål för en ansökan om betalningsföreläggande. P-A.E. får i sitt arbete del av känsliga uppgifter om enskilda personer och näringsidkare. Han har tillgång till samtliga datasystem inom Kronofogdemyndigheten. Sekretess råder för merparten av uppgifterna i dessa datasystem. Myndigheten har också svårt att kontrollera t.ex. hur många eller vilka uppdrag P-A.E. har och hur mycket tid dessa tar i anspråk. Om P-A.E. vidtar felaktiga åtgärder i sin roll som god man eller förvaltare finns det en risk för att huvudmannen eller dennes anhöriga förknippar detta agerande med Kronofogdemyndigheten.

Enligt Arbetsdomstolens mening innefattar det som staten anfört inga påtagliga eller konkreta beröringspunkter eller intressekonflikter mellan P-A.E:s arbete som kronoinspektör och hans uppdrag som god man och förvaltare. P-A.E:s uppdrag avser inte en obestämd krets av personer (jfr t.ex. AD 2005 nr 55 och AD 1989 nr 123). Den krets av personer som P-A.E. genom sin bisyssla har en nära relation till är klart avgränsad. Det kan i och för sig inte uteslutas att ett ärende avseende någon av P-A.E:s huvudmän skulle hamna hos Kronofogdemyndigheten. Han är då självfallet jävig och kan inte handlägga ärendet. Arbetsdomstolen kan inte se att detta skulle försvåra för myndigheten att fullgöra sina uppgifter. Inte heller det förhållandet att en av hans huvudmän varit föremål för en ansökan om betalningsföreläggande innefattar en sådan intressekonflikt som är ägnad att rubba förtroendet för P-A.E:s opartiskhet. Arbetsdomstolen kan heller inte se på vilket sätt de känsliga uppgifter om enskilda personer och näringsidkare som P-A.E. får del av i sin anställning skulle ha betydelse för hans uppdrag som god man och förvaltare. Kronofogdemyndigheten kan, enligt 7 b § LOA, begära att P-A.E. lämnar de uppgifter som behövs för att kunna bedöma dennes bisysslor.

Om P-A.E. agerar felaktigt i anledning av sina uppdrag som god man eller förvaltare skulle detta tala för att bisysslan är otillåten (jfr AD 2000 nr 116). Detta gäller t.ex. om han inte följer de regler om jäv eller sekretess som gäller i anställningen. Detsamma gäller om han inte skulle sköta sina uppdrag som god man eller förvaltare med den redlighet och omsorg som uppdragen kräver. I sammanhanget bör påpekas att om en arbetstagare agerar på ett sådant sätt kan detta innefatta ett sådant åsidosättande av arbetstagarens åligganden i anställningen att det, beroende på de närmare omständigheterna, kan utgöra laga skäl för uppsägning eller avskedande. Staten har inte gjort gällande att det skulle finnas några konkreta omständigheter som gör att det finns skäl att misstänka att P-A.E. skulle agera felaktigt i anledning av sina uppdrag som god man eller förvaltare. Mot bakgrund härav får risken för förtroendeskada i detta avseende, enligt Arbetsdomstolens mening, anses vara låg. Det kan tilläggas att utredningen inte ger stöd för att P-A.E. har fler uppdrag som god man och förvaltare än han kan sköta på ett tillfredställande sätt vid sidan av sin anställning.

Vid en samlad bedömning av det anförda finner Arbetsdomstolen att de eventuella risker för förtroendeskada som P-A.E:s bisysslor kan innebära framstår som försvarliga, bl.a. med hänsyn till de allmänna intressen som talar för att han åtar sig sådana uppdrag. Arbetsdomstolen anser alltså att den aktuella bisysslan inte är otillåten enligt 7 § LOA.

Förbundets talan ska därför bifallas.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång har staten att ersätta förbundet för dess rättegångskostnader. Om beloppet råder inte tvist.

Domslut

1. Arbetsdomstolen upphäver Kronofogdemyndighetens beslut av den 5 april 2012 rörande P-A.E. i ärende 832 8822-12/239.
2. Arbetsdomstolens interimistiska beslut den 30 maj 2012 ska inte längre gälla.
3. Staten ska ersätta Fackförbundet ST för dess rättegångskostnader med 28 000 kr avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen på beloppet från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Jonas Malmberg, Maj Johansson, Kurt Eriksson, Gabriella Forssell, Håkan Torngren, Lenita Granlund och Margareta Öhberg. Enhälligt.

Rättssekreterare: Fredrik Öberg